

ГАРЧИГ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ТӨСЛИЙН ТУХАЙ ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл	3
1.2. Уурхайн жилийн хүчин чадал ба ажиллах горим, ашиглалтын хугацаа	5
1.3. Уурхайн тоног төхөөрөмжийн сонголт	5
1.4. Баяжуулалтын технологи	6
1.5. Хаягдлын сангийн тооцоо	8
1.6. Уурхайн барилга байгууламж, дэд бүтэц.....	9
1.7. Тухайн жилийн уулын ажлын төлөвлөгөө.....	9
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ- ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	10
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	11
3.1 Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тухай ерөнхий удирдамж	11
3.2 Төслийн болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, үргэлжлэх хугацаа, эрчим	11
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	14
4.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	15
4.2. Уурхайн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө.....	17
4.3. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	18
4.4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	18
4.5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	18
4.6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	19
4.7. Хог, хаягдлын менежментийн арга хэмжээний зардал	19
4.8. Тухайн жилийн орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр.....	20
4.9. Удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөө.....	21
4.10. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	21

ХҮСНЭГТИЙН ГАРЧИГ

Хүснэгт 1. Төслийн товч тодорхойлолт	3
Хүснэгт 2. Төслийн техник-эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүд	3
Хүснэгт 3. MV-017365 тоот тусгай зөвшөөрлийн газарзүйн солбицол.....	4
Хүснэгт 4. MV-021085 тоот тусгай зөвшөөрлийн газарзүйн солбицол.....	4
Хүснэгт 5. Ашиглалтын I-р жилийн уулын ажлын төлөвлөлт.....	5
Хүснэгт 6. Уурхайн ажиллах горим.....	5
Хүснэгт 7. Ил уурхайн үндсэн болон туслах тоног төхөөрөмж	5
Хүснэгт 8. Баяжуулах цехийн ажиллах горим ба хүчин чадал	7
Хүснэгт 9. Бүтээгдэхүүн гаргалт.....	7
Хүснэгт 10. Баяжуулах хэсгийн хаягдал гаргалтын төлөвлөгөө	8
Хүснэгт 11. Унд ахуйн хэрэглээний ус	9
Хүснэгт 12. Барилга, байгууламжийн хөрөнгө оруулалт	9
Хүснэгт 13. Байгаль орчинд үзүүлэх болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа,эрчим нь нөлөөллийн төрөлтэй уялдах нь.....	11
Хүснэгт 14. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал.....	15
Хүснэгт 15. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө.....	17
Хүснэгт 16. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	18
Хүснэгт 17. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	18
Хүснэгт 18. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	18
Хүснэгт 19. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	19
Хүснэгт 20. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	19
Хүснэгт 21. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	20
Хүснэгт 22. Удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөө	21
Хүснэгт 23. Төслийн төлөвлөлт, биелэлтийг тайлагнах хуваарь	21

ЗУРГИЙН ГАРЧИГ

Зураг 1. Төсөл хэрэгжих талбайн байршил.....	4
Зураг 2. “Цагаан түн болон Таригийн сайр” нэртэй алтны шороон ордын элсийг баяжуулах технологийн схем	6

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ТӨСЛИЙН ТУХАЙ ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1.Төслийн ерөнхий мэдээлэл

Хүснэгт 1. Төслийн товч тодорхойлолт

№	Үндсэн үзүүлэлтүүд	Тайлбар
1	Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага	“Цэрэнбадам” ХХК
2	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг	Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 15-р хороо, 13-р хороолол, 6-2-00 тоот Утас: (976)-9900-9286
3	Төслийн нэр	Увс аймгийн Хяргас сумын нутагт орших Цагаан түн болон Таригийн сайр нэртэй алтны шороон ордыг ашиглах
4	Хүчинтэй хууль эрхзүйн баримт бичгүүдийн жагсаалт	1. Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ: Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011112108 Улсын регистрийн дугаар: 5166667 Улсад бүртгүүлсэн: 2007.09.20 2. Ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл: Дугаар: MV-017365 Олгосон огноо: 2013.08.15 Дугаар: MV-021085 Олгосон огноо: 2018.06.07
5	Ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээ, нэрлэбэр	Талбайн хэмжээ: 507.3 га, 247.49 га
6	Ордын геологийн бодит (B+C) нөөц	Элс: 242.7 мян.м ³ Алт: 165.1 /химийн цэврээр/
7	Ордын үйлдвэрлэлийн нөөц	Элс: 288.4 мян.м ³ Алт: 163.8 /химийн цэврээр/
8	Уурхайн жилийн хүчин чадал	Элс: 75.0 мян. м ³ Алт: 34.68-46.91 /химийн цэврээр/
9	Ордын ашиглалтын хугацаа	4 жил

Хүснэгт 2. Төслийн техник-эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүд

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Утга
А. ТЕХНИК-ТЕХНОЛОГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД			
-	Жилийн хүчин чадал:		
1	Элс	мян.м ³	75.0
2	Алт /шлих/	кг	36.84-49.54
3	Алт /цэвр/	кг	34.68-46.91
-	Үндсэн тоног төхөөрөмжүүд:		
1	Экскаватор	шир	1
2	Бульдозер	шир	1
3	Утгуурт ачигч	шир	2
4	Дизель станц	шир	1
5	Автосамосвал, 30 тн	шир	2
6	Скрубер	ком	1
Б. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД			
1	Ордын ашиглалтын хугацаа	жил	4
2	Төслийн анхны хөрөнгө оруулалт	сая.төг	3 873.2
3	Нийт ажиллагсдын тоо	хүн	60
4	Үйлдвэрлэлийн зардал нийт	сая.төг	10 665.26
5	Олборлолтын өөрийн өртөг	сая.төг/кг	69.64
6	Борлуулалтын орлого нийт	сая.төг	20 201.81
7	Цэвр ашиг	сая.төг	8 582.89

Төсөл хэрэгжүүлэх талбайн байршил:

“Цэрэнбадам” ХХК-ийн хэрэгжүүлэх ил уурхайн төсөл нь Увс аймгийн Хяргас сумын нутагт, Улаангом хотоос зүүн тийш 150 км, Хяргас сумын төвөөс зүүн хойш 22 км-т байрлах ашигт малтмал ашиглалтын MV-017365, MV-021085 дугаартай тусгай зөвшөөрлүүд бүхий “Цагаан түн болон Таригийн сайр” нэртэй талбайд хэрэгжинэ.

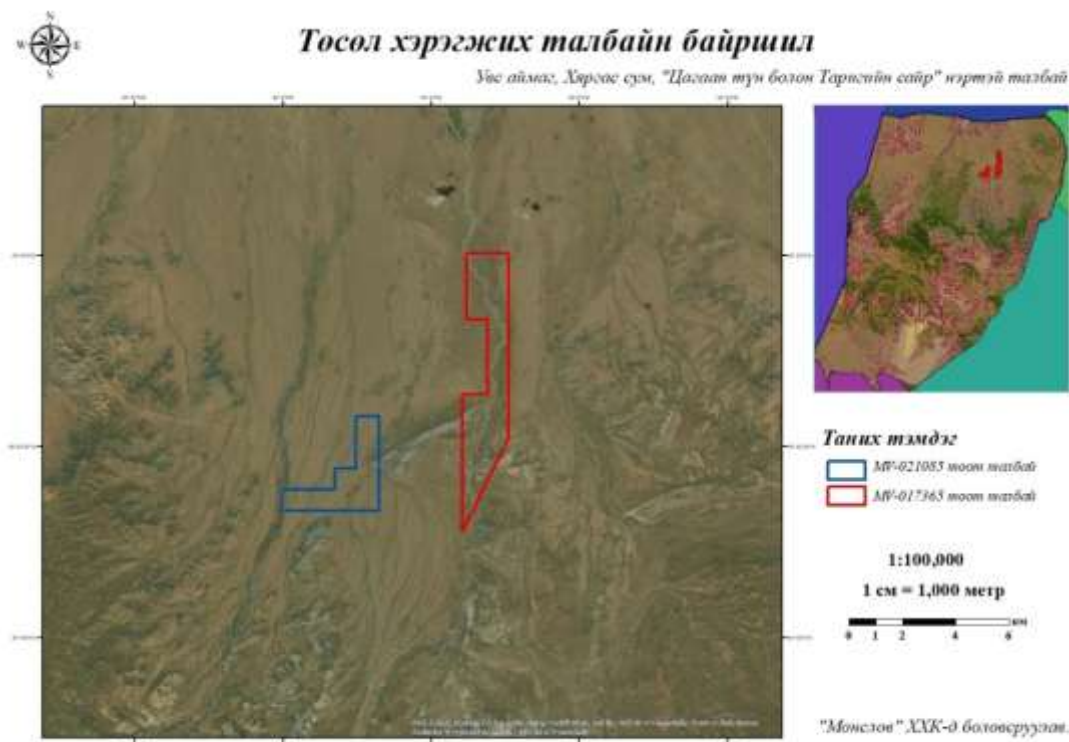
Газар зүйн байрлалын хувьд Их нууруудын хотгорт хамаарагдана.

Хүснэгт 3. MV-017365 тоот тусгай зөвшөөрлийн газарзүйн солбицол

№	Өргөрөг			Уртгаг		
	град	мин	сек	град	мин	сек
1	94	4	34.42	49	45	1.81
2	94	3	43.02	49	45	1.81
3	94	3	43.02	49	44	10.02
4	94	4	8.19	49	44	10.02
5	94	4	8.19	49	43	11.31
6	94	3	37.68	49	43	11.31
7	94	3	37.68	49	41	23.76
8	94	4	34.42	49	42	37.82

Хүснэгт 4. MV-021085 тоот тусгай зөвшөөрлийн газарзүйн солбицол

№	Өргөрөг			Уртгаг		
	град	мин	сек	град	мин	сек
1	94	4	34.42	49	45	1.81
2	94	3	43.02	49	45	1.81
3	94	3	43.02	49	44	10.02
4	94	4	8.19	49	44	10.02
5	94	4	8.19	49	43	11.31
6	94	3	37.68	49	43	11.31
7	94	3	37.68	49	41	23.76
8	94	4	34.42	49	42	37.82

Зураг 1. Төсөл хэрэгжих талбайн байршил

1.2. Уурхайн жилийн хүчин чадал ба ажиллах горим, ашиглалтын хугацаа

Уурхайн жилийн хүчин чадал

Уурхайн хүчин чадлыг захиалагчийн өгсөн техникийн даалгаврын дагуу жилд дунджаар 75.0 мян.м³ элс олборлох бөгөөд тус хүчин чадлыг уурхайн 4 жилийн хугацаанд ашиглахаар байна.

Хүснэгт 5. Ашиглалтын 1-р жилийн уулын ажлын төлөвлөлт

Блокийн дугаар	1-р жил				
	Хөрсний хэмжээ	Элсний хэмжээ	Дундаж агуулга	Алтны нөөц, кг	
	мян.м ³	мян.м ³	мг/м ³	шлих	цэвэр
Таригийн сайр - MV-021085					
B'-4	24.67	19.33	647.28	12.51	11.76
B'-5	24.93	18.61	622.63	11.59	10.89
B'-6	17.65	11.72	573.18	6.72	6.32
B'-7	12.92	9.12	643.09	5.86	5.51
B'-8	7.74	5.51	658.24	3.63	3.41
B'-9	3.13	1.60	610.28	0.98	0.92
B'-10	6.90	3.37	467.67	1.57	1.48
B'-11	8.06	4.52	398.72	1.80	1.69
B'/c/-2	3.04	3.35	540.00	1.81	1.70
НИЙТ B'/B/ НӨӨЦ	106.00	73.78	605.4	44.66	41.98
НИЙТ B'/c/ НӨӨЦ	3.04	3.35	540.0	1.81	1.70
B'/B+c/ НӨӨЦ	109.04	77.12	602.5	46.47	43.68

Уурхайн ажиллах горим

Уулын ажил жилд 5 сар үргэлжлэх ба үйлдвэрлэлийн үндсэн процессууд нь тасралтгүйгээр өдөрт 2 ээлжээр 12 цагаар үргэлжилнэ.

Үйлдвэрлэлийн бусад ажил болох цахилгаан хангамж, усан хангамж, гэрэлтүүлэг, баяжуулах тоног төхөөрөмж угсарч монтажлах ажлуудыг үйлдвэрлэлийн дотоод ажлын зохион байгуулалтаар хийнэ.

Хүснэгт 6. Уурхайн ажиллах горим

Үзүүлэлт	Х.нэгж	Хоног
Календарь хоног	хоног	150
Жилд ажиллах сар	сар	5
Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	12
Ээлжийн тоо	ээлж	2
Баяр ёслолын хоног	хоног	5
Цаг агаарын саатал	хоног	2
Бэлтгэл ажлын хоног	хоног	1
Жилд ажиллах хугацаа	хоног	142

1.3. Уурхайн тоног төхөөрөмжийн сонголт

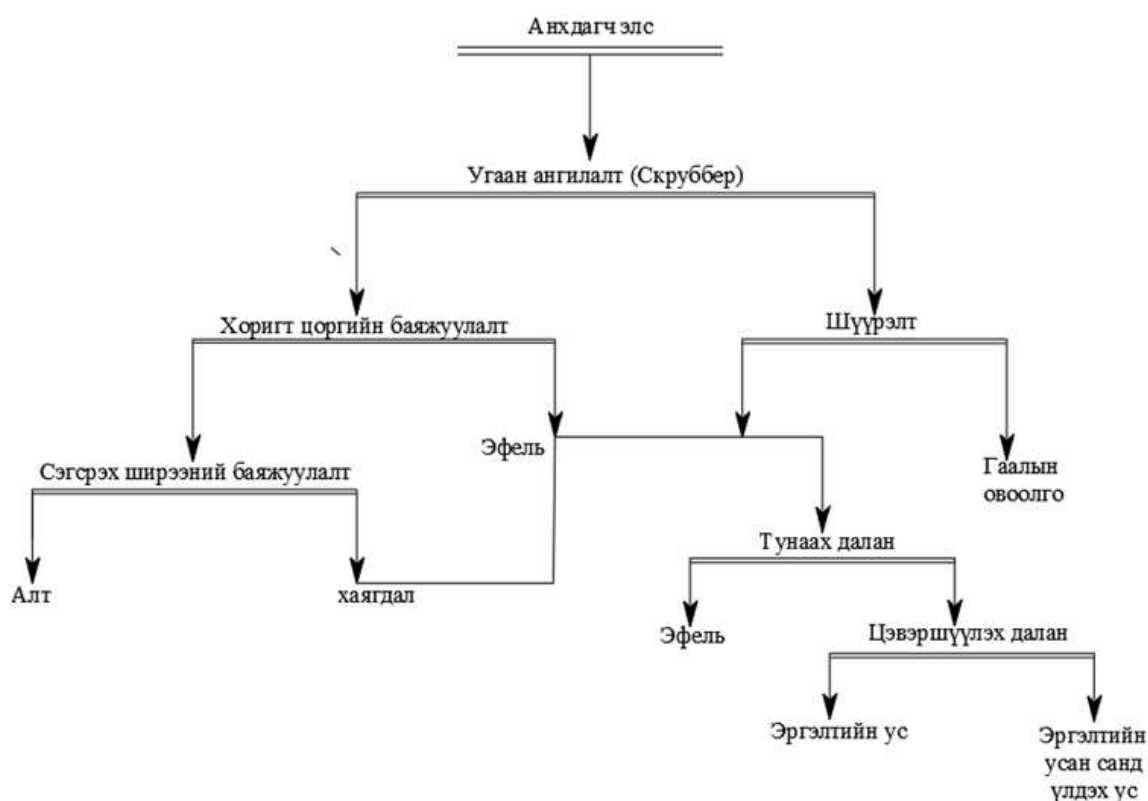
Хүснэгт 7. Ил уурхайн үндсэн болон туслах тоног төхөөрөмж

№	Тоног төхөөрөмж	Марк	Тоо, ш
1	Экскаватор	HYUNDAI R480LC-9	1
2	Экскаватор	HYUNDAI 300	1
3	Автосамосвал	HOWO 336	3
4	Бульдозер	SD23	1
5	Утгуурт ачигч	ZL50F	1

1.4. Баяжуулалтын технологи

Ордын ашиглалтын нөөцөд тулгуурлан алт агуулсан элсийг 4 жилийн хугацаанд угаан баяжуулахаар тооцоолсон. Ил уурхайгаас олборлосон алттай элсийг гравитацийн аргаар баяжуулан угаах төхөөрөмж бүхий үйлдвэрийг ил уурхайн дэргэд байрлуулах юм.

Элс угаан баяжуулах хэсэг нь байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл багатай байхаас гадна, хаягдалд металл алдахаас сэргийлэх үүднээс технологийн урсгалыг турбулент урсгал үүсэхээр тохируулж металл суух хугацааг бүрдүүлэх байдлаар тоног төхөөрөмжийг суурилуулна. Шороон ордын алтны ширхэглэл жижигтэй байх тусам шлюзийг уртасгаж налууг тохируулах нь зүйтэй.

Зураг 2. “Цагаан түн болон Таригийн сайр” нэртэй алтны шороон ордын элсийг баяжуулах технологийн схем

Баяжуулах цехийн ажиллах горим ба хүчин чадал

Угаан баяжуулах цех нь дулааны улиралд хоногийн 1 ээлжтэйгээр үйл ажиллагаагаа явуулах ба ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 10 цаг байхаар тооцсон.

Хүснэгт 8. Баяжуулах цехийн ажиллах горим ба хүчин чадал

№	Ажиллах горим	Утга
1	Хуанлийн хоногийн тоо	150
3	Хоногийн хуанлийн цаг	24
4	Цаг ашиглалт, %	90
5	Ээлжинд ажиллах цаг	10
6	Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	1
7	Жилд ажиллах хоног	142
8	Жилд ажиллах цаг	1278
9	Цагийн хүчин чадал, м³/цаг	56.4
10	Хоногийн хүчин чадал, м³/хоног	507.7
11	Жилийн хүчин чадал, мян.м³/жил	72.09

Ил уурхайгаас олборлосон алт агуулагч элсийг угааж ангиалан 20 мм-ээс дооших ангиллын элсийг нам дүүргэлтийн шлюз, нам дүүргэлтийн шлюзийн баяжмалыг сэгсрэх ширээгээр нийт 92.3 %-ийн металл авалттайгаар баяжуулж 947 сорьцтой 160.14 кг шлихийн алт, 153.15 кг химийн цэвэр алт гаргана.

Хүснэгт 9. Бүтээгдэхүүн гаргалт

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Ашиглалтын жилүүд				Нийт
			1-р жил	2-р жил	3-р жил	4-р жил	
1	Угаан баяжуулах элсний хэмжээ	мян.м³	77.12	74.49	73.43	63.31	288.35
2	Элсэн дэх алтны агуулга	г/м³	0.60	0.49	0.67	0.642	0.602
3	Элсэн дэх алтны хэмжээ (шлих)	кг	46.47	36.84	49.54	40.65	173.50
4	Баяжмалын гарц	%	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10
5	Баяжмалын алтны металл авалт	%	92.3	92.3	92.3	92.3	92.3
6	Баяжмал дахь алтны агуулга	г/м³	556	456	623	593	555
7	Алтны хэмжээ /шлихээр/	кг	42.89	34.00	45.73	37.52	160.14
8	Алтны хэмжээ /химийн цэврээр/	кг	40.32	32.01	43.30	37.52	153.15
9	Хаягдал дахь алт алдалт(шлих)	%	7.70	7.70	7.70	7.70	7.70
10	хаягдал дахь алтны хэмжээ /Химийн цэврээр/	кг	3.36	2.67	3.61	3.13	12.78
11	Хаягдал дахь алтны хэмжээ	кг	3.58	2.84	3.81	3.13	13.36
12	Хаягдлын гарц	%	99.90	99.90	99.90	99.90	99.90
13	Хаягдлын хэмжээ	мян.м³	77.05	74.42	73.35	63.25	288.06
14	Хаягдал дахь алтны агуулга	г/м³	0.05	0.04	0.05	0.05	0.05

1.5. Хаягдлын сангийн тооцоо

Баяжуулах хэсгийн хаягдал /шлам/ хадгалах тунаах, цэвэршүүлэх байгууламжийг байгуулах талбайн ургамлын өнгөн хөрсийг хуулж, зөөж овоолсны дараа далангийн суурийг сайтар тэгшилж, нягтруулж бэлдэнэ. Нуур далан байгуулах талбай нь харьцангуй тэгшивтэр буюу бага зэргийн хэвгий тул далангийн овоолго хийх хөрсийг сангийн эргэн тойронд тойруулан жигд тарааж тэгшлэх ба уг ажлыг далан нуурын ухашнаас гарсан хөрсөөр гүйцэтгэнэ. Далангийн овоолгод ашиглах хөрсний ширхэглэлийн хамгийн том хэмжээ нь 150 мм-ийн диаметртэй байна. Хаягдал /шлам/ хадгалах байгууламжийн сангийн ёроолоос шавар хөрсийг ялган авч, далангийн дээд ирмэгийн налуу дээр буулган, хэвтээ чиглэлд 5м өргөн, 0.3м зузаан үеэр тарааж нягтруулан шавар үеийг хийнэ. Далангийн дээд ирмэгийн налуу дээр хийх шавар үеийн зузаан нь далангийн налуутай перпендикуляр чиглэлт 1 м-ээс багагүй зузаан байна. Шавар үед ашиглах хөрсний хамгийн том ширхэглэл нь 5 мм-ээс бага байна.

Нуур даланг хавсралт зурагт заасны дагуу бохир усны /шламтай ус/, цэвэр усны гэсэн хэсэгтэй хийх ба дунд нь тусгаарлах далан байна. Тусгаарлах далан нь уурхай ашиглалтын жил ахих тусам өндөрлөгдөж явах ба далангийн тодорхой хэсэг усыг шүүх бүтэцтэй бүдүүн нарийн хайрга хийгдэнэ. Мөн тусгаарлах даланд халианы хоолой суулгаж өгнө.

Хаягдлын усан сангийн эзлэхүүнийг тооцохдоо баяжуулах хэсгийн үйл ажиллагааг тасралтгүй 7 хоног хангах боломжийг бүрдүүлэхээр төлөвлөсөн.

$$V_{\text{усан сан}} = W_{\text{ус}} * 7 = 1558.9 * 7 = 10912.3 \text{ м}^3,$$

Цэвэр усны хоногийн хэрэглээ нь 524.72 м^3 бөгөөд цэвэр усны сангийн багтаамж нь $V_{\text{цэвэр ус}} = W_{\text{цэвэр ус}} * 7 = 524.72 * 7 = 3673.02 \approx 4000 \text{ м}^3$ –ээс багагүй байх шаардлагатай. Уурхайн усан санг ухаш үүссэн хэсэг, газрын тогтоц ашиглаж үүсгэнэ.

Орд ашиглалтын хугацаанд баяжуулах технологиос 147.45 мян.м^3 эфелийн хаягдал мөн 77.37 мян.м^3 галийн хаягдал гарна.

Хүснэгт 10. Баяжуулах хэсгийн хаягдал гаргалтын төлөвлөгөө

Д/д	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Ашиглалтын жил				Нийт
			1-р жил	2-р жил	3-р жил	4-р жил	
1	Угаан баяжуулах элс	мян.м ³	77.12	74.49	73.43	63.31	288.35
2	Элсэн дэх алтны агуулга	г/м ³	0.603	0.495	0.67	0.64	0.60
3	Элсэн дэх алт(шлих)	кг	46.47	36.84	0.05	0.04	135.41
4	Эфелийн гарц	%	65.52	65.52	65.52	65.52	65.52
5	Галийн гарц	%	34.38	34.38	34.38	34.38	34.38
6	Эфелийн хэмжээ	мян.м ³	50.53	48.81	48.11	41.48	147.45
7	Галийн хэмжээ	мян.м ³	26.51	25.61	25.24	21.77	77.37

1.6. Уурхайн барилга байгууламж, дэд бүтэц

1.6.1. Үйлдвэрийн цахилгаан хангамж

Уурхайн цахилгааны хэрэглээг өдрийн цагаар 250 кВт-ийн чадалтай дизель үүсгүүрээр хангана. Харин шөнийн цагаар зөвхөн ил уурхайн гэрэлтүүлгийг хангах зорилгоор 10 кВт-ийн чадалтай цахилгаан үүсгүүр ажиллана. Уурхайд ил уурхайн гэрэлтүүлэг, баяжуулах хэсэг, хотхон гэсэн үндсэн цахилгаан хэрэглэгч байна.

1.6.2. Усан хангамжийн эх үүсвэр, хэрэглээ

Орд ашиглахад шаардлагатай ахуйн болон технологийн зориулалттай усыг төслийн талбайд байрлах гүний худгаас хангахаар төлөвлөсөн. Технологийн усны 70.0%-ийг эргүүлэн ашиглахад үлдсэн 30.0 %-ийг шинээр авч хэрэглэнэ.

Хүснэгт 11. Унд ахуйн хэрэглээний ус

№	Үзүүлэлт	Норм	Хэмжээ	Хоног	Хоногийн усны хэрэглээ, м³	Жилийн усны хэрэглээ, м³	Норм
1	Унд ахуйн болон хэрэглээний ус	80 л/хоног	60 хүн /нийт ажилчин/	142	4.8	681.6	А/301 дугаар тушаалын 12-р хавсралт
2	Технологийн хэрэгцээ	4.0 м³/м³	75.0 мян.м³	142	633.8	90000.0	А/301 дугаар тушаалын 2-р хавсралт
3	Зам талбай	2.0 л /м²	5000 м²	Нийт 40 удаагийн усалгаа	10.0	400.0	А/301 дугаар тушаалын 13-р хавсралт
4	Ногоон байгууламж	30.0 л	1000 ш	15 удаагийн усалгаа	30.0	450.0	А/301 дугаар тушаалын 11-р хавсралт
Нийт дүн					678.6	91 531.6	

1.6.3. Барилга байгууламж

Уурхайн барилга байгууламжид захиргааны байр, ажилчдын болон хоолны байр, агуулах-засварын байр багтана.

Хүснэгт 12. Барилга, байгууламжийн хөрөнгө оруулалт

№	Нэр	Хийц, бүрдэл	Тоо, ш	Хөрөнгө оруулалтын дүн, сая төг
1	Оффис	Сэндвич	120 м²- 1ш	61.8
2	Амралтын байр	Сэндвич	100 м²- 1ш	51.5
3	Гал тогоо	Сэндвич	100 м²- 1ш	51.5
4	Сэлбэг, материалын агуулах	Сэндвич	50 м²- 1ш	23.6
5	Авто гараж	Сэндвич	100 м²- 1ш	47.2
6	Засварын хэсэг	Сэндвич	80 м²- 1ш	37.7
7	Харуул хамгаалалтын байр	Сэндвич	9 м²- 3ш	12.7
8	Түлшний агуулах	Ёмкость	60 м³	30.0
	Дүн			316.1

1.7. Тухайн жилийн уулын ажлын төлөвлөгөө

2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөөнд тусгагдсанаар 62.9 мян.м³ элс олборлож, угаан баяжуулахаар төлөвлөсөн болно.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Уур амьсгал: Цаг уурын хувьд талбай нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, хур тунадасны 80% нь зун ордог. 9-р сарын сүүлээр цас орж, 4-р сарын сүүлчээр хайлах боловч өндөр уулсын оройгоор 6-р сар хүртэл цас үзэгдэнэ. Өвөл хүйтэн, хамгийн хүйтэн сар нэгдүгээр сар (-430C хүрдэг). Хамгийн халуун нь долоодугаар сар (+300C) байдаг. Зун сэрүүвтэр, харьцангуй богино, агаарын температур 15-300C-ийн хооронд хэлбэлздэг. Хавар сэрүүн, хүчтэй салхитай. Салхины хурд заримдаа 21.0 м/сек хүрдэг. Жилийн дундаж температур -50C хүрдэг. Хайгуулын талбай мөнх цэвдэгтэй бүсэнд хамаарна.

Ан амьтан, ургамал: Судалгааны талбай нь ан амьтнаар нэлээд баялаг. Махчин амьтдаас үнэг, хярс, дорго, мануул, чоно, мэрэгчдээс тарвага, үлийн цагаан оготно, олби, орог саарал, шар сүүлт, алаг даахай, туулай зэргийг нэрлэж болно. Дулааны улиралд тогоруу, галуу, тоодог, турлиах нүүдлэн ирдэг ба уул нутагт байнга оршин байдаг шувуудаас бүргэд, элээ, харцага, хэрээ, шар шувуу, болжмор, ногтруу, тагтаа, ууль зэргийг нэрлэж болно. Ханхөхийн нурууны уулсаар буга, гахай, аргаль, янгир, ирвэс, шилүүс амьдардаг байна.

Ус зүй: Хайгуулын талбайн Увс нуурын зүүн цутгалан голуудын ай савд хамаарна. Талбайн ар хэсгээр Ар хөндий, баруун хэсгээр Хөшөөтийн сайрын Таригийн салаа, төв хэсгээр Цагаан түнгийн сайрууд байдгаас бүгд хуурай голдиролтой ба гадаргуугийн усан сүлжээ гэж тус талбайд байхгүй. Бороо ус ихтэй жил сайр, жалга даган түр зуурын усны урсгалтай болдог. Усан хангамжийн эх үүсвэр нь худаг юм.

Хүн ам, Дэд бүтэц: Талбайд хамгийн ойр орших суурин газар нь Хяргас сумын төв юм. Тус суманд дунд сургууль, дэлгүүр, зочид буудал, эмнэлэг, эмийн сан, утсан болон үүрэн холбоо зэрэг эдийн засгийн дэд бүтцийн салбар байх ба сул дорой хөгжилтэй. Увс-Ховд-Улаанбаатар болон сумд хоорондын чиглэлд автомашинаар чөлөөтэй зорчих боломжтой. Хүн амын нягтрал сийрэг. Үндсэн оршин суугчдын 80 гаруй хувь нь Баяд ястан бөгөөд дээр үеэс Баядын 5 хошууны нутаг байсан. Баяд нутаг нь улсдаа эрдэмтэн мэргэд, бөх, мориороо алдартай. Эдийн засгийн гол үндэс нь мал аж ахуй бөгөөд бага хэмжээгээр газар тариалан эрхэлж өөрсдийн амьжиргааны хэрэгцээнд хэрэглэх ба орон нутгийн зах зээлд нийлүүлдэг байна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

3.1 Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тухай ерөнхий удирдамж

“Цэрэнбадам” ХХК-ийн “Цагаан түн болон Таригийн сайр” нэртэй алтны шороон ордыг ашиглах төслийн хувьд байгаль орчны төлөв байдал, байгаль орчны эрх зүйн байдал зэрэг нь байгаль орчныг хамгаалах асуудалтай хэрхэн уялдах, төслийн үйл ажиллагаанд хамрах нутаг дэвсгэрийн орчны бүрдэл хэсгүүдэд төслийн хэрэгжих үе шат бүрийн үйл ажиллагааны нөлөөлөл, түүнчлэн төслийн гол нөлөөллийг үнэлэн тогтоов.

Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг Монгол улсын Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, байгаль орчны эрх зүйн баримт бичгүүдэд тулгуурлан, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний аргачилсан заавар, Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээнд өргөн хэрэглэгддэг матриц, магадлан жагсаах, загварчлал, харьцуулсан судалгааны арга зэргийг ашиглан хийж гүйцэтгэлээ.

3.2 Төслийн болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, үргэлжлэх хугацаа, эрчим

Хүснэгт 13. Байгаль орчинд үзүүлэх болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим нь
нөлөөллийн төрөлтэй уялдах нь

Байгаль орчны үзүүлэлт	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
1. Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсацын өөрчлөлт										
Газрын доорх усны чанарын өөрчлөлт										
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	X				X		X			X
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	X				X		X	X		
Геологийн тогтоцын өөрчлөлт	X				X		X	X		
Зэрлэг амьтдын орон зай		X		X			X			X
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт										X
2. Байгалийн нөөц, ашиглалт										
Газрын гадаргын нөөц баялаг	X				X		X		X	
Бэлчээрийн байдал	X				X		X		X	
Эрдэс түүхий эдийн нөөц	X				X		X	X		
Эрчим хүчний нөөц										
3. Байгаль, орчны өөрчлөлт										
Ундны усны чанар, хэмжээ	X									
Урсгал усны хэрэгцээ	X									
Агаарын бохирдол				X					X	
Хөрсний эвдрэл, бохирдол					X		X		X	
Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх		X								X
4. Байгалийн өнгө төрх, түүхи соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палеонтологийн олдвор										

Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх	X				X		X		X	
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	X				X		X		X	
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх										
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх										
Археологи, палеонтологийн олдворт нөлөөлөх										
5. Эдийн засаг, нийгмийн асуудал										
Хувийн өмчийн болон татварын орлого өөрчлөгдөх	X			X					X	
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	X			X			X	X		
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	X			X					X	
Ажлын байр нэмэгдэх	X									X
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	X			X					X	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх		X		X						X
6. Бусад нөлөөлөл										
Шороон зам харилцаа, уурхайн машин механизмын хөдөлгөөн шилжилтээс болж хөрс эвдрэх	X				X		X		X	
Ахуйн бохир ус, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж, хөрс, ба грунтын усыг бохирдуулах	X						X			X
Ахуйн хаягдал, хогийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, шавьж үржих	X			X		X				X
Хүчтэй салхи, уруйн үер	X			X			X	X		
Дүн	19	3	0	9	10	1	14	5	10	8

Болзошгүй шууд нөлөөлөл:

Хөрс хуулах, элс олборлох, зам гаргах үед хөрсний эвдрэл үүсэх, түүнд өртсөн ургамлан
нөмрөг, биологийн төрөл зүйл устгах, суларсан хөрс шорооноос агаарын бохирдол үүсэх

- ✓ Байгалийн хүчин зүйлсээс шалтгаалан хүчтэй салхи, газар хөдлөл, үер зэрэг байгалийн гамшиг бий болох
- ✓ Усны нөөц тодорхой хэмжээгээр хомсдох
- ✓ Ажиллагсдын хайнга ажиллагаанаас гал түймэр гарах
- ✓ Хатуу, шингэн хаягдлыг тогтоосон хугацаанд зайлуулаагүйгээс орчин бохирдох
- ✓ Шатах, тослох материал асгарснаас орчин бохирдох
- ✓ Шатах, тослох материалын ууршилтаас агаарын бохирдол үүсэх
- ✓ Уурхайн машин техникийн хөдөлгөөнөөс тоосжилт үүсэх

Болзошгүй шууд бус нөлөөлөл

- ✓ Элс олборлолтоос бичил биетэн, биологийн төрөл зүйлд нөлөөлөх
- ✓ Хөрс хуулалт болон олборлолтоос шалтгаалан хөрсний үржил шим алдагдах

Урт хугацааны нөлөөлөл

- ✓ Элс олборлолтоос үүдэн гарах урт хугацааны нөлөөлөл нь хөрсний эвдрэл, ургамлан нөмрөг устах зэрэг асуудал болно. Иймд нөхөн сэргээлтийн ажлыг чанартай хийх шаардлагатай.

Богино хугацааны нөлөөлөл:

Орчны дуу чимээ ихсэх, агаарын бохирдол түр хугацаагаар үүсэх, ус хэрэглээнээс цэвэр усны нөөц богино хугацаанд өөрчлөгдөх зэрэг нөлөөлөл үүнд хамаарна.

Эрчимтэй нөлөөлөл:

Нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнгээс үзэхэд алт олборлолтын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд эрчимтэй сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх үйл ажиллагаа нь алтны орд газрын хөрсний эвдрэл, агаарын бохирдол юм.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зорилго.

Алтны шороон ордыг ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах болон арилгахад чиглэсэн арга хэмжээнүүдийг төлөвлөх, түүнд зарцуулагдах зардлыг бодитой тооцоолох, байгаль орчны мониторинг хийхэд энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилго оршино.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд (БОМТ) тусгагдсан арга хэмжээг төсөл хэрэгжүүлэгч шат дараалалтайгаар хэрэгжүүлэх үүрэгтэй. Хамрах хүрээ БОМТ нь төслийн үйл ажиллагааны цар хүрээнд байгаль орчин, нийгэм хамгааллын дараах асуудлыг хамарч, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөнө. Үүнд:

- ✓ Төслийн хүрээнд үүсэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулж холбогдох зардлыг тусгах,
- ✓ Төслийн хаалт нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулж холбогдох зардлыг тусгах
- ✓ Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө, зардлыг тусгах
- ✓ Осол, эрсдэл, аюултай нөхцөл байдлын үед хүрээлэн буй орчныг хамгаалах бодлогыг тодорхойлох
- ✓ Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх арга замыг зааж, холбогдох зардлыг тооцох;
- ✓ БОМТ түүний хэрэгжилтэнд оролцогч талуудыг тодорхойлж, хүлээх үүрэг хариуцлагыг тодорхойлох

4.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 14. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Агаар орчин									
1	Уурхай орчимд тоосжилт үүсэх	Уурхайн ам орчимд болон тээврийн гол замыг чийгшүүлэх, услах, дагтаршуулах	Уурхайн гол болон тээврийн зам	км	100.0	0.8	80.0 x 25 удаа = 2 000.0	Зуны хуурай улиралд 7 хоногт 2 удаа	MNS 4585:2007” “Гадаад орчны агаарын түгээмэл бохирдуулагчийн хүлцэх агууламж болон зөвшөөрөгдөх түвшин стандарт MNS 5916:2008
2		Жил бүрийн орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу агаар, орчин дахь тоосны хэмжээг тодорхойлж байх	Уурхай орчим, тээврийн гол зам дагуу	ш	1 000.0	2	2 000.0 /ОХШХ/	Жилд 2 удаа	
Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц									
1	Ашиглаж буй усны чанар муудах, хүрэлцээ бага байх	Ус ашиглах дүгнэлтийг жил бүрийн эхэнд гаргуулах	Уурхай	Үйл ажиллагааны зардлаас				Жил бүрийн эхэнд	Усны тухай хууль, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль “Усан орчны чанарын үзүүлэлт” MNS 4586:1998.
2		Ус ашигласны төлбөрийг цаг тухайд нь тогтмол хугацаанд төлөх		Үйл ажиллагааны зардлаас				Үйл ажиллагааны турш	
3		Унд, ахуйн хэрэглээний усанд тогтмол шинжилгээ хийлгэж байх	Гүний худаг	ш	250.0	4	1 000.0 /ОХШХ/	Улиралд 1 удаа	
Хөрсөн бүрхэвч									
1	Төслийн үйл ажиллагааны явцад ихээхэн талбайн хөрс овоолго, уурхайн тосгон, бусад байгууламжуудын дор дарагдаж, элэгдэл, эвдрэлд өртөнө.	Овоолго болон бусад байгууламжуудыг байгуулахын өмнө өнгөн хөрсийг хуулан авах,	Овоолго	Үйл ажиллагааны зардлаас				Ашиглалтын явцад	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай Монгол улсын хууль MNS 5914:2008 “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. MNS 5916:2008 “Газар шорооны
		Хуулж авсан өнгөн хөрсийг тусгайлан овоолго байгуулан хадгалах	Шимт хөрсний овоолго						

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
2	Уурхайн замын ачааллаас хөрс элэгдэж, эвдрэлд орох	Хүнд машин механизм явах замыг засаж сайжруулан, байгалийн хөрс бүхий замаар тээвэрлэлт аль болох бага хийх	Уурхай орчим, тээврийн гол зам дагуу						ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт”
Ургамлан нөмрөг									
1	Уурхайгаас олборлосон элсийг угаан баяжуулах, хөрсний овоолго үүсгэх зэрэг ажлын үед ургамал устах, дарагдах, талхлагдах зэргээр хамгийн их нөлөөлөлд өртөнө.	Нөхөн сэргээлтэнд ашиглах хөрсний шимт хэсгийн овоолгыг стандартын дагуу тусгайлан овоолж, салхинд хийсэхээс хамгаалах.	Шимт хөрс, овоолгын талбай	Ашиглалтын зардлаар				Ашиглалтын явцад	MNS 5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт. Хадгалалт MNS5918:2008 Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн ерөнхий шаардлага
3		Уурхайн тосгон орчимд ногоон байгууламж бий болгох	Уурхайн тосгон	ш	5.0	500.0	2 500.0	10-р сард	
Амьтны аймаг									
1	Амьтны аймагт хохирол учруулах, тоо толгой хорогдох, идэш тэжээлийн хомсдол үүсэх	Мал амьтан өнгөрч гардаг хэсгүүдэд тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулах, Авто машины хурдыг тогтоосон хязгаарт байлгах	Үйл ажиллагааны турш	Ашиглалтын зардлаас				2025 онд	Амьтны тухай хууль: 6.1.3.амьтны хэвийн өсөлт үржилтийг хадгалах, тархац нутгийг хамгаалах, нүүдлийн замыг чөлөөтэй байлгах; 6.1.7.үйлдвэрлэл, аж ахуйн үйл ажиллагааны явцад

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
									амьтан устахаас урьдчилан сэргийлэх;
2025 оны байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний зардлын урьдчилсан дүн				4 500.0					

4.2. Уурхайн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 15. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Дотоод овоолгоор нөхөн дүүргэлт хийх	га	1.0	Ашиглалтын зардлаар		2025 онд	MNS 5917:2008 “Уул уурхайн үйлдвэрийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт” стандартууд
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	-	-	-	-	-	2025 онд	
3	Татан буулгах, хаалтад бэлтгэх	-	-	-	-	-	-	-
Нийт						-		

4.3. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 16. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Бэлчээрийн усан хангамжийг сайжруулах	Худаг гаргах	Увс аймгийн Хяргас сумын ЗДТГ, нөлөөллийн бүс орчим	1	20 000.0	20 000.0	2025 онд	
	Нийт					20 000.0		

4.4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 17. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2025 онд нүүлгэн шилжүүлэх нөхөн олговор олгох арга хэмжээ төлөвлөгдөөгүй.							

4.5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 18. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Археологийн дурсгал	Хашаалж хамгаалах	Ашиглалтын талбай орчмын булш	11	500.0	5 500.0	Уурхайн ажил эхлэх шатанд	
2	Палеонтологийн дурсгал	Уурхай орчимд палеонтологийн дурсгал илрээгүй болно.						

4.6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 19. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Гал түймэр	Галын булан байрлуулах	Уурхай	1	1000.0		2025 онд	
Нийт					1 000.0			

4.7. Хог, хаягдлын менежментийн арга хэмжээний зардал

Хүснэгт 20. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Ахуйн	Хог хаягдлыг түр хадгалах цэгийг тохижуулах	Уурхай	ш	1 500.0	1	1 500.0	4-р сар	Хог хаягдлын тухай хууль
		Хог хаягдлын гэрээ байгуулж, тогтмол тээвэрлүүлэх	Уурхай	сар	100.0	5	500.0	Жилийн турш	
Нийт				2 000.0					

4.8. Тухайн жилийн орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд агаарын чанарын болон дуу шуугианы хэмжилт хийх, хөрсний болон усны шинжилгээ хийлгэх ажлыг төлөвлөсөн бөгөөд уг ажлыг гүйцэтгэх явцдаа нөлөөллийн бүсийн иргэд, орон нутгийн төлөөллийг байлцуулах шаардлагатай.

Хүснэгт 21. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт-шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Зардал, мян.төг/жил	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Агаарын чанар				
SO ₂ , NO ₂ , CO, Тоос,	Уурхайн амууд, гол зам, тосгон орчим 3 цэгт	Жилд 2 удаа, хавар, намар	1 000.0	MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
Агаар бохирдуулагч бодисуудын ялгарлын хэмжээ	Ашиглагдаж буй тээврийн хэрэгслүүд	Жилд 1 удаа	500.0	MNS 5013:2003 Бензин хөдөлгүүртэй автомашин, утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга MNS 5014:2003 Дизель хөдөлгүүртэй
Дуу шуугиан				
Дуу шуугиан, чичиргээ	Уурхайн талбай, тоног төхөөрөмж, ажлын байранд 3 цэгт	Жилд 2 удаа, хавар, намар	500.0	MNS4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
	Авто тээврийн зам дагуу	Жилд 2 удаа, хавар, намар		MNS 5002:2000 Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагаа MNS4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
Хөрсөн бүрхэвч				
Хөрсний нефть бүтээгдэхүүний бохирдол	Уурхайн гол зам, тосгон орчим 2 цэгт	Жилд 1 удаа	500.0	MNS 3473:1983 Газар. Газрын эдэлбэр. Газар ашиглалт. MNS 3297:1991 Хот суурин газрын хөрсний ариун Ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм хэмжээ
Усан орчин				
Унд ахуйн зориулалтаар ашиглах усны pH, TDS, нийт хатуулаг, исэлдэх чанар, Ca, Mg, Na, K, NH ₄ , нийт Fe, HCO ₃ , Cl, SO ₄ , NO ₂ , NO ₃ , амт, үнэр, өнгө, тунгалаг чанар, эрдэсжилт г.м	Уурхайн унд ахуйн хэрэглээний усыг авдаг худаас	Жилд 1 удаа	500.0	MNS ISO 5667-1 : 2002 Усны чанар. Дээж авах 1-р хэсэг: Дээж авах хөтөлбөр боловсруулах заавар MNS ISO 5667-3 : 2019 Усны чанар. Дээж авах. 3-р хэсэг: Усны сорьцтой харьцах ба сорьцыг тогтворжуулах
Төслийг хэрэгжүүлэх эхний жилийн зардлын урьдчилсан дүн			3 000.0	

4.9. Удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 22. Удирдлага зохион байгуулалтын менежментийн төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2025 он				
			7-р сар	8-р сар	9-10-р сар		
1	Уурхайн бэлтгэл ажлыг бүрэн хангах	Үйл ажиллагааны зардлаар				Уурхайн дарга	
2	УАТөлөвлөгөө болон БОМТ-г боловсруулан батлуулах	-				Ашиглалтын инженер, БО-ны мэргэжилтэн	
3	БОМТ-нд тусгасан ажлуудыг хэрэгжүүлэх	БОМТ-ний зардлаар				Байгаль орчны мэргэжилтэн	
4	Ажилчдыг ХХАА-ны хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	2 000.0				Уурхайн дарга	

4.10. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

Хүснэгт 23. Төслийн төлөвлөлт, биелэлтийг тайлагнах хуваарь

№	Ажлын нэр	Хэнд	Хариуцах эзэн	Хугацаа	Зардал
1	Уурхайн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө төсөл хэрэгжих талбайн өнөөгийн байдлыг танилцуулах	Увс аймгийн БОГ, төслийн нөлөөллийн бүсийн иргэд	Уурхайн дарга, БО-ны мэргэжилтэн	V сард	700.0 мян.төг
2	Уурхайн үйл ажиллагааны тухай тайлан мэдээг орон нутгийн албан ёсны цахим хаягаар танилцуулах, иргэдийг мэдээллээр хангах	Төслийн нөлөөллийн бүсийн иргэд, сумын иргэд	Уурхайн дарга, БО-ны мэргэжилтэн	X сард	
3	Нийт хийгдсэн ажлын хэмжээ, хийгдсэн ажлуудын тайлагнал	Увс аймгийн БОГ, төслийн нөлөөллийн бүсийн иргэд	Уурхайн дарга, БО-ны мэргэжилтэн	X сард	

2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 38.7 сая төгрөгийг төлөвлөж өглөө. Үүнд: Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардалд 4.5 сая төгрөг, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд 20.0 сая.төг, түүх соёлын өвийг хамгаалах ажилд 5.5 сая.төг, хог хаягдлын менежментийн арга хэмжээний зардалд 2.0 сая.төг, ОХШХ-т 3.0 сая төг, осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөнд 1.0 сая.төг, удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд 2.0 сая.төг, төслийн төлөвлөлт, биелэлтийг тайлагнах ажилд 0.7 сая.төг зарцуулахаар тооцсон болно.